

dle tabulky, a dále, že se požitky tyto každým dalším rokem zvyšují o 2%, tedy po 30 letech o 60 %, takže po plných 40 letech nárok činí plných 100%, tedy plnou výměru dle tabulky. I tu platí totéž co ad b). I těchto 10 let, byla-li strávena na různých velkostatech, u různých majitelů, se sčítá, a to platí i o každém dalším roku. § 4 cituje § 3 a tento zase § 1, filiace vede tedy až k jeho základnímu pojmu. d) Nyní teprv zákon přistupuje k tomu, by určil osobu povinného, toho, kdo požitky platiti má. Činí to v § 11, jenž praví, že platiti požitky, v tomto zákoně uvedené, samozřejmě tedy požitky uvedené v § 3 a 4, shora ad b) a c) — neboť zde právě jsou vyměřeny — jest povinen zaměstnavatel, u něhož počala výplata za opatřovacích požitků rozumněj posavažních, nezvýšených, příslušejících dle starého práva, před zákonem. Zákon tu tedy ukládá povinnost platiti zvýšek jen jednemu zaměstnavateli, totiž tomu, kdo v době, kdy zákon v činnost vstoupil, pensi oprávněnému platí, lépe řečeno, platiti povinen jest, neboť samozřejmě, je-li povinen platiti, ale neplatí, nemůže ho to ze závazku vyzouvatí. Na ostatní zaměstnavatele, kteří pensi starého práva neplatí t. j. platiti povinni nejsou, zákon nehledí a nepřidrzuje je k příspěvku. To je snad chyba, že břímě dle přirozeného práva jim náležející, přesunuje na toho jednoho, ale je tomu bezesporně tak, zákon výslovně jen toho jednoho jmenuje a přes ten striktní a exaktní předpis přenášeti se nelze. Ostatně jsou důvody, proč tak zákon činí, na snadě: zákon nechce věc komplikovati, myslí, že v celku se to mezi zaměstnavateli samo sebou vyrovná, poněvadž každý velkostatek více méně zaměstnance mění a každý bude mítí takové, jež od něho bezpense vystoupili a na jiný přestoupili, i takové, kteří odjinud v jeho služby vstoupili a jež od vystoupení ze služby pensi opatřuje. Ale ten, kdo v době, kdy zákon v účinnost vstoupil, k placení pense povinen jest, musí platiti »požitky v tomto zákoně uvedené«, tedy požitky uvedené v § 3 po 40 leté službě velkostatkové kdekoli strávené plných 100%, při kratší službě pak kvotou v § 4 vytčenou, vždy tedy sám celé tak, jak dle zákona přísluší. Ovšem je-li těch, kdo pensi platí (platiti povinni jsou) více, platí důsledně i zvýšek všichni, ovšem poměrně (§ 1 (2)), což jest úplně logické. Ale odpočítávati oprávněnému kvotu na ty, kteří na staré pensi neparticipují, nelze. S tím vším se srovnávají i ustanovení prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., z nichž zejména sem patří čl. I. k § 1 (1) a lit. a) a předposl. odst.

Čís. 1746.

Placení valuty při vývozu zboží do cizozemsku. Nařízením ze dne 30. ledna 1919, čís. 47 sb. z. a n. (ze dne 18. června 1918, čís. 223 ř. zák.), nebylo stanoveno, by již faktura zněla na cizozemskou měnu.

Odevzdání zboží spediteru, označenému kupitelem, v místě prodávatelově nečiní obchod ještě obchodem místním.

Prohlédnutím zboží u prodávatele nepozbývá se práva výtek po do-dání, leda že by v prohlédnutí bylo lze spatřovati schválení zboží.

I ve sporu samém má strana právo žádati, by proveden byl důkaz znalci ve smyslu čl. 348 obch. zák.

Kupitel může vytýkati vady zboží, třebaš ho neprozkoumal.

Prodávatel nemůže se domáhat zaplacení kupní ceny, nemůže-li zboží ihned vydati, ježto je obtížil právem zástavním.

(Rozh. ze dne 28. června 1922, Rv I 694/22.)

Žalující tuzemská firma prodala žalované cizozemské firmě větší množství zboží, a odevzdavši je dle úmluvy spediteru, domáhala se kupní ceny. Oba nižší soudy žalobě vyhověly. Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji rozhodl. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

v d ů v o d e c h :

Žalovaná namítala neplatnost, lépe řečeno nicotnost smlouvy dle § 879 obč. zák., poněvadž dle vládního nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. zboží, do ciziny vyvezené, jest zásadně fakturovati a platiti v uvedených tam cizích měnách (§ 10) a přestupek tohoto předpisu jest dle § 21 (2) trestný, při čemž zboží propadá. Prvá stolice přešla tuto námitku mlčením, druhá pak mylně má ji za uměle zkonstruovanou, poněvadž prý žalovaná o opravu faktury nežádala a D. ještě 6. června 1920 zaplacení zboží, jež posud je v tuzemsku, slíbil. Nicotná smlouva nemůže pozdějším uznáním ani jakoukoli úmluvou se zhojiti. Jinak by bylo lze každý zákonný zákaz v jeho účincích zmařiti, strany by potřebovaly jen zítra neb pozítří nicotnou smlouvu potvrditi a již by věc byla spravena. Že však žalovaná opravu faktury nežádala, je lhostejno, neboť nicotnost nezávisí od její vůle, nýbrž od nuticého předpisu zákona a chtěla-li se žalobkyně ze smlouvy něčeho domáhati, měla se sama o platnost smlouvy vystavením řádné faktury postarati. Ale jiná pochybnost je, kterou i dovolání úplně přehlíží. Cit. nařízení bylo sice vyhlášeno zrovna v den uzavření smlouvy t. j. dne 16. prosince 1919, ale nabylo dle § 23 účinnosti teprve dnem, ustanoveným ve vyhlášce ministra financí ze dne 17. dubna 1920, čís. 240 sb. z. a n. t. j. dnem 26. dubna 1920, nemůže tedy dle § 5 obč. zák. vztahováno býti na tento dřívější případ. Avšak až do 26. dubna 1920 platilo nařízení ze dne 30. ledna 1919, čís. 47 sb. z. a n. a tudíž i nař. min. fin. ze dne 18. června 1918, čís. 223 ř. zák., dle jehož § 11 ten, kdo vyváží do cizozemska zboží v hodnotě přes 300 K, je povinen, hned vzájemnou hodnotu, jakmile došla, v měně země, do které byla určena vývozní zásilka, odevzdati některé firmě patřící k devisové ústředně. Přestupky byly dle § 13 (2) rovněž trestny. Avšak o faktuře předpis nic nepraví, a lze si mysliti věc tak, že rozhodným bylo skutečně jen, aby prodávatel odvedl kupní cenu v té které cizozemské měně, ať už ji sám třeba nefakturoval a neobdržel, nýbrž fakturoval a obdržel měnu československou, jen když obnos příslušný odvedl v měně cizozemské, kterou si tedy opatřiti musil, devisové ústředně. Tak se to musí chápati tím spíše, protože stejné ustanovení, jako tento § 11, má podstatně také § 6 cit. nového nařízení vlády ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n., že totiž, kdo vyváží do cizozemska zboží v hodnotě přes 500 K, jest povinen z vývozu získanou valutu ihned odevzdati bankovnímu úřadu. Z toho je vidno, že nové nařízení má předpis § 10, že již faktura musí zásadně zníti na cizozemskou měnu, na víc, a že

tedy, když starší nařízení jej nemělo, nelze jej do něho vkládati. Strany tedy smlouvou samou proti žádnému tehdejšímu předpisu (zákazu) zákona nejednaly, i je tedy smlouva platná.

Za to jsou rozhodny tyto námitky žalované, na nichž odvolání trvá: Námitka v a d n o s t i zboží, t. j. že neodpovídá vzorku a tudíž smlouvě, pokud se týče, že zrcádka jsou slepá a zrezavělá. Prvý soud má za to, že jde o obchod místní, že tedy čl. 347 obch. zák., jenž platí pro obchody distanční, zde místa nemá, avšak i kdyby místo měl, že výtka vad, učiněná teprve při ústním jednání dne 11. října 1921, jest opozděna, a zjišťuje dále též soud na základě výpovědi svědka Š—a, dílovedoucího žalující firmy, jenž vedl výrobu zboží, a svědka W—a, jenž se sám za laika prohlásil, že zboží odpovídá vzorku. Odvolací soud toto zjištění schvaluje a dodává, že dle svědka Š—a N. a P—ová si zboží v továrně prohlédli a že se jim líbilo, a že tedy důkazu znaleckého třeba není. To vše spočívá na mylném právním názoru, neboť po právu věc má se tak: Obchod tento jest obchodem distančním dle čl. 347 obch. zák., a má tedy místo vytýkání vad. Platí sice zboží dnem 28. února 1920 za odevzdané, když vydáno toho dne spediteru, žalovanou firmou určenému (čl. 342 odstavec první a druhý, čl. 345 obch. zák., § 429 obč. zák.), avšak právní odevzdání povahy distančního obchodu neruší, a nemá tedy významu. Výtky však je povinen kupec učiniti až po dodání zboží, které při distanční zásilce nastává pravidelně teprv na místě, kam zboží pro kupce bylo zasláno; zde mělo býti zasláno dle kupní uzávěrky drahou skrze určeného speditéra na žalovanou firmu, a byla by tato tedy povinna, výtky činiti, až by jí zboží došlo, p o d o d á n í, kterým nastává také teprv možnost řádného vyšetření jakosti zboží: do té má sice právo výtky činiti, ne ale povinnost, ztráta práva nastává teprv, když povinnost zmeškána, ztráta tedy možna jest až po dodání, které však zde posud nenastalo. Nevadí, že nenastalo snad vinou žalované, ježto, nesložila akkreditivu. Také prohlédnutím zboží u prodatele před dodáním nepozbývá se práva výtek dodání, leda by v tom spočívalo schválení zboží. Jestliže však takové schválení, které ovšem předpokládá totožnost zboží prohlédnutého s dodaným, stalo by se plnomocníkem, dlužno zkoumati, byl-li tento k tomu dle své plné moci oprávněn. Kupitel jest sice po dodání povinen vady, jež si nechce dáti líbit, vytýkati, ale není ani tehdy povinen zboží vyšetřovati, vyšetřování jest pouze jeho právem, (proto může výtky zmeškati jen až když už měl možnost vyšetření, tedy po dodání) i může výtky činiti i bez vyšetření, ať se o vadách dověděl jakkoli, nebo snad se jich jen dohaduje — to vše je lhostejno, jen jestli vady tu jsou, jestli je dokáže. To vše srovnává se nejen se zněním a duchem zákona, ale i s naukou a praxí, a jen, že to nelze zde šíře rozebírat, odkazuje se na Staubu k čl. 347 § 4, 5, 9, 19, 17, 21, 24, 25. Když tedy zboží posud dodáno nebylo, nejsou výtky, činěné při ústním jednání ve sporu, nijak opozděny, to tím méně, když vytýkání vad ve sporu před dodáním zboží jest vlastně popíráním řádného splnění, jež dle § 1052 obč. zák. je podmínkou žaloby, neboť vadné plnění není plněním. Měl soud tedy vady vyšetřiti a měl to učiniti z n a l c i, když to žalovaná žádala. Omeziti se na svědky, jak nižší stolice činí, nelze, to je porušení hmotného právního pravidla, totiž čl. 348, odstavec druhý obch. zák., jenž právo to každé straně přiznává,

nečině jí arci z toho povinnosti. Strana není povinna podrobiti se úsudku svědka, ať laika nebo ne, a když strana na svém právu stojí, nemůže jí soud odbýti svědky. Tu nejde pouze o otázku procesuálního práva, že dovolací soud je na zjištění nižších stolic vázán a tyto že jsou v předsvědčení svém o skutkových okolnostech suverenní, neboť to, sice jsou, ale neodporovatelné je to teprv tehdy, když provedly důkazy ve formách zákonem předepsaných, což se zde nestalo, a proto je to vada řízení, když žalovaná znalce žádala, nedostatek ten již v odvolání uplatňovala a nyní v dovolání opět uplatňuje. Arci zákon mluví v čl. 348 obč. zák. o právu strany na důkaz znalci jen v příčině důkazu k věčné paměti, před sporem na učiněné výtky žádaného, ale rozumí se, že neméně, ba tím spíše má strana právo to i ve sporu samém, zvláště když onen zajišťovací důkaz před sporem proveden a znalec tedy vůbec posud slyšen nebyl. Vždyť důkaz k věčné paměti má právě za účel, aby ho ve sporu použito bylo (§ 389 c. ř. s.). Žalovaná, ač žalobkyně v dovolacím sdělení nic o tom tvrzení nechce vědět, tvrdila a nabídla důkaz, že žalobkyně zastavila sporné zboží bance M. a bance B., soud však to nevzal na přetřes a žalobkyně se o tom vůbec nevyjádřila. Nižší stolice míní, že bude věcí žalobkyně, aby zboží, které chce mít zapláceno, odevzdala a proto o zrušení zástavy se postarala. Ale tak jednoduchá věc není. Dle kupní uzávěrky může žalobkyně vyzvednouti akkreditiv a tedy zaplacení žádati a dojíti teprve, když speditérovi žalované firmy zboží odevzdala, rozumí se zboží nestížené žádnou právní závadou, neboť zboží zavaděné břemeny pro třetí osoby žalovaná nekupovala. Je-li tedy zboží zastaveno, nemůže na ten čas žalobkyně vůbec o zaplacení žalovati. Dle § 1052 obč. zák. musí přece sama hotova býti k plnění, když vzájemné plnění žádá; hotova, ne pouze ochotna, t. j. věc musí se mít tak, že žalovaná okamžitě může zboží obdržeti, jen když zaplatí. Nelze jí ukládati, aby čekala na zboží, až žalobkyně bude chtít nebo moci je dluhuprosté nabídnouti, sama však aby ihned zaplatila. To by odporovalo jak zákonu, tak smlouvě. Proto otázku zástavy dlužno zjistiti. Není v tom ovšem zmatečnosti, kterou v tom dovolání vidí, ale je to nesprávné právní posouzení, jež mělo v zápětí i neúplnost řízení.

Čís. 1747.

Žaloba dle § 41 zákona o společnostech s r. o.

Tím, že společník při valné hromadě vznesl povšechně odpor proti všem usnesením, zajistil si právo k žalobě dle § 41 zák. o společnostech s r. o. Nemůže se však domáhati neplatnosti usnesení pro vadné svolání valné hromady, zúčastnil-li se sám hlasování.

Pro neplatnost usnesení valné hromady, jímž společník zbaven byl jednatelství, stačí, že sděleny mu při valné hromadě závažné důvody pro toto usnesení. Soudu není dovoleno, by zabýval se skutkovou podstatou a objektivní závažností oněch důvodů. Není závady, by jednatel zúčastnil se hlasování o své odměně a jiných menších výhodách, jež se mu stejnoměrně s ostatními jednateli poskytují za práce jednatelské.

(Rozh. ze dne 28. června 1922, Rv II 176/22.)